

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas [pt](#)

portugāļu

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlēties.

Swipe to change

Pierādījumu iegūšana

Portugāle

1 Pierādīšanas pienākums

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Ievadpiezīme: vispārējie noteikumi par pieņemamiem pierādījumiem, to pierādījuma spēku, pierādīšanas pienākumu un pierādījumu sniegšanas veidu ir izklāstīti zemāk norādītajos Portugāles Civilkodeksa un Civilprocesa kodeksa noteikumos. Saites uz šo abu tiesību aktu konsolidēto versiju portugāļu valodā ir šīs informācijas lapas beigās.

Portugāles Civilkodeksa 342. pantā noteikts:

parasti personai, kura vēlas izmantot tiesības, jāpierāda fakti, kas ir šo tiesību pamatā, pusei, pret kuru tiek izmantotas tiesības, jāpierāda fakti, kas kavē, maina vai izbeidz šādas tiesības, šaubu gadījumā fakti jāuzskata par konstitutīviem.

Tiesvedībā par fakta negatīvu konstatāciju (Portugāles Civilprocesa kodeksa 10. panta 3. punkta a) apakšpunkts un Portugāles Civilkodeksa 343. pants), kad viena puse neprasa spriedumu pret otru pusi, bet vēlas vienīgi, lai tiesa noteiktu tiesību vai fakta neesību, pienākums pierādīt elementus pieprasīto tiesību pamatā gulstas uz atbildētāju.

Lietās, kurās tiesvedība jāsāk noteiktā termiņā pēc prasītājs ir uzzinājis konkrētu faktu, tas, ka termiņš jau ir beidzies, ir jāpierāda atbildētājam, ja vien nepastāv cits tiesību aktos īpaši noteikts risinājums (Portugāles Civilkodeksa 343. panta 2. punkts).

Ja uz tiesībām, kuras pieprasa prasītājs, attiecas atliekošs nosacījums (nezināms notikums nākotnē, no kura iestāšanās ir atkarīga pušu tiesiskā darījuma seku iestāšanās; Portugāles Civilkodeksa 270. pants) vai ja tām ir piemērojams sākuma datums (noteikts brīdis, kurā rodas tiesības; Portugāles Civilkodeksa 278. pants), prasītājam ir jāpierāda, ka minētais nosacījums ir izpildīts vai ka sākuma datums ir pagājis (Portugāles Civilkodeksa 343. panta 3. punkts).

Ja uz tiesībām, kuras pieprasa prasītājs, attiecas atceļošs nosacījums (nezināms notikums nākotnē, no kura iestāšanās ir atkarīga pušu tiesiskā darījuma seku izbeigšanās; Portugāles Civilkodeksa 270. pants) vai ja tām ir piemērojams beigu datums (noteikts brīdis, pēc kura tiesības var nav attiecināmas; Portugāles Civilkodeksa 278. pants), atbildētājam ir jāpierāda, ka minētais nosacījums ir izpildīts vai ka beigu datums ir pagājis (Portugāles Civilkodeksa 343. panta 3. punkts).

Iepriekš izklāstītie noteikumi nav spēkā, ja pastāv tiesiska prezumpcija (sekas vai secinājums, ko tiesa izsecina no kāda zināma fakta nolūkā konstatēt kādu nezināmu faktu), izņēmums vai atbrīvojums no pierādīšanas pienākuma vai attiecīga spēkā esoša vienošanās, kā arī kopumā tiesību aktos noteiktos gadījumos (Portugāles Civilkodeksa 344. panta 1. punkts). Pierādīšanas pienākums nav spēkā arī tad, ja pretējā puse ir tīši liegusi otrai pusei iespēju iesniegt pierādījumus, kuri tai būtu bijuši jāsniedz (Portugāles Civilkodeksa 344. panta 2. punkts).

Vienošanās par pierādīšanas pienākuma atcelšanu nav spēkā šādos gadījumos:

ja tā attiecas uz neatņemamām tiesībām (tiesībām, no kurām puse nevar atteikties, tikai paziņojot, ka tā vēlas to darīt) vai ja tiesību īstenošana saskaņā ar vienošanos varētu būt pārmērīgi sarežģīta vienai no pusēm (Portugāles Civilkodeksa 345. panta 1. punkts),

tāpat nav spēkā arī vienošanās, kas izslēdz jebkādu tiesisku pierādīšanas līdzekli vai atļauj tādu pierādīšanas līdzekli, kāds nav paredzēts tiesību aktos. Ja lēmumi, kas izriet no tiesību aktiem attiecībā uz pierādījumiem, ir pieņemti, pamatojoties uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, šādas vienošanās nav spēkā nekādos apstākļos (Portugāles Civilkodeksa 345. panta 2. punkts).

Kad puse, kurai ir pienākums pierādīt konkrētu faktu, ir iesniegusi pierādījumu, pretējā puse var iesniegt pretpierādījumus, kas liek apšaubīt šos faktus. Ja šaubas ir pietiekamas, lēmumam jābūt nelabvēlīgam tai pusei, kurai bija pienākums attiecīgo faktu pierādīt (Portugāles Civilkodeksa 346. pants).

Pilnībā tiesiskus pierādījumus var atspēkot tikai ar pierādījumiem, ka fakts, kas bija ar tiem jāpierāda, nav patiess, neskarot citus, ar tiesību aktiem īpaši noteiktus ierobežojumus (Portugāles Civilkodeksa 347. pants).

Ikvienam, kurš pieprasa paražu, vietējo vai ārvalstu tiesību piemērošanu, ir pienākums pierādīt to esību un saturu, savukārt tiesai jācenšas iegūt attiecīgo informāciju pēc savas iniciatīvas (Portugāles Civilkodeksa 348. panta 1. punkts). Tiesai ir arī pienākums noskaidrot faktus pēc savas iniciatīvas ikreiz, kad tai jāpieņem lēmums, pamatojoties uz paražu, vietējām vai ārvalstu tiesībām, un kad neviena no pusēm nav prasījusi to piemērošanu vai kad pretējā puse ir atzinusi to esību un saturu vai nav iesniegusi iebildumus (Portugāles Civilkodeksa 348. panta 2. punkts). Ja tiesa nevar noteikt piemērojamo tiesību saturu, tā piemēro Portugāles vispārējo tiesību normas (Portugāles Civilkodeksa 348. panta 3. punkts).

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Jā, pastāv noteikumi, saskaņā ar kuriem noteikti fakti ir atbrīvoti no pierādīšanas pienākuma.

Saskaņā ar Portugāles Civilprocesa kodeksa 412. panta 1. punktu pierādījumi nav vajadzīgi:

vispārzināmiem faktiem, kas ir zināmi plašai sabiedrībai,

faktiem, kurus tiesa uzzinājusi, pildot savas funkcijas; kad tiesa atsauca uz šādiem faktiem, lietai ir jāpievieno šo faktu dokumentāri pierādījumi.

Portugāles tiesību akti ļauj izdarīt prezumpcijas — tiesību aktā vai tiesneša izdarītus secinājumus no zināma fakta nolūkā konstatēt nezināmu faktu (Portugāles Civilkodeksa 349. pants).

Pusei, kurai par labu pastāv tiesiskā prezumpcija, nav jāpierāda prezumētais fakts (Portugāles Civilkodeksa 350. panta 1. punkts).

Tiesiskās prezumpcijas var atspēkot, proti, var iesniegt pretpierādījumus, izņemot gadījumus, kad tiesību akti to nepieļauj, t. i., kad nav iespējams iesniegt pretpierādījumus (Portugāles Civilkodeksa 350. panta 2. punkts).

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Katra pierādīšanas līdzekļa vērtība ir atkarīga no tā rakstura.

Autentiskiem dokumentiem ir pilnīgs pierādījuma spēks attiecībā uz noteiktiem faktiem, kurus var atspēkot tikai, pierādot pretējo (Portugāles Civilkodeksa 369.–372. pants).

Privātiem dokumentiem ir pilnīgs pierādījuma spēks, ja rokraksts un paraksts vai tikai paraksts tiek atzīti vai netiek apstrīdēti, izņemot gadījumus, kad tiek apstrīdēts to autentiskums (Portugāles Civilkodeksa 373.–379. pants).

Pastāv īpaši noteikumi attiecībā uz ierakstu, rakstisku dokumentu, piezīmi, sertifikātu, sertifikātu izrakstu, apliecinātu kopiju un fotokopiju pierādījuma spēku (Portugāles Civilkodeksa 380.–387. pants).

Tiesa brīvi novērtē liecinieku ekspertu sniegtos pierādījumus, pierādījumus, kas iegūti tiesas veiktas pārbaudes rezultātā, un liecības (Portugāles Civilkodeksa 389., 391. un 396. pants).

Tiesiskās prezumpcijas ir pieļaujamas tikai tādos pašos gadījumos un apstākļos, kādi ir atļauti liecību sniegšanai (Portugāles Civilkodeksa 351. pants).

Tiesas brīvajā pierādījumu novērtējumā neiekļauj faktus, kuru pierādīšanai tiesību akti paredz īpašas formalitātes, vai faktus, kurus var pierādīt tikai ar dokumentiem vai kuri ir pilnībā pierādīti ar dokumentiem, ar pušu vienošanos vai atzīšanos (Portugāles Civilprocesa kodeksa 607. panta 5. punkts).

Tiesai ir jāizvērtē visi iesniegtie pierādījumi neatkarīgi no tā, vai tos iesniegusi puse, kurai ir pienākums tos sniegt; minētais nosacījums neskar noteikumus, kas atzīst fakta pierādījumus par nebūtiskiem, ja tos neiesniedz konkrēta ieinteresētā persona (Portugāles Civilprocesa kodeksa 413. pants).

Ja rodas jebkādas šaubas par fakta esību vai pierādīšanas pienākumu, lēmumu pieņem, vērojoties pret pusi, kura gūst labumu no fakta (Portugāles Civilprocesa kodeksa 414. pants).

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Portugāles tiesību aktos noteikts "izmeklēšanas princips", proti, tiesneša pienākums pēc paša iniciatīvas veikt vai uzdot jebkādas darbības, kas nepieciešamas, lai noskaidrotu patiesību strīdā un to taisnīgi izšķirtu, ņemot vērā faktus, ko tiesnesis ir likumīgi tiesīgs pārbaudīt (Portugāles Civilprocesa kodeksa 411. pants).

Jebkurā tiesvedības brīdī tiesnesis var aicināt puses ierasties personīgi, lai sniegtu liecības par faktiem, kas ir būtiski attiecīgā lēmuma pieņemšanai (Portugāles Civilprocesa kodeksa 452. panta 1. punkts).

Tiesai ir pienākums pēc savas iniciatīvas vai pēc vienas puses lūguma pieprasīt informāciju, tehniskus atzinumus, plānus, fotogrāfijas, rasējumus, priekšmetus vai arī citus dokumentus, kas nepieciešami patiesības noskaidrošanai. Šādus pieprasījumus var iesniegt oficiālām struktūrām, strīdā iesaistītajām pusēm vai trešām personām (Portugāles Civilprocesa kodeksa 436. panta 1. un 2. punkts).

Kad vien tiesa uzskata par nepieciešamu, tā pēc savas iniciatīvas vai pēc kādas puses lūguma var veikt izmeklēšanu attiecībā uz lietām vai personām. Izmeklēšana jāveic tā, lai aizsargātu privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un cilvēka cieņu, un tai jābūt vērīgai uz tādu aktu noskaidrošanu, kas ir būtiski attiecīgā lēmuma pieņemšanai. Ja tiesa to uzskata par nepieciešamu, tā var veikt apmeklējumu uz vietas vai likt rekonstruēt notikumus (Portugāles Civilprocesa kodeksa 490. panta 1. punkts).

Ja lietas izskatīšanas laikā tiesā ir iemesls pieņemt, ka kādai personai, kura nav uzaicināta par liecinieku, ir zināmi fakti, kas ir svarīgi, lai lietā pieņemtu pareizu lēmumu, tiesnesim vajadzētu izdot rīkojumu par šādas personas uzaicināšanu liecināt tiesā (Portugāles Civilprocesa kodeksa 526. panta 1. punkts).

Tiesnesis var arī pēc savas iniciatīvas uzdot ekspertiem sniegt pierādījumus (Portugāles Civilprocesa kodeksa 477. pants).

Ikvienas personas pienākums sadarboties nolūkā noskaidrot patiesību ir noteikts Portugāles Civilprocesa kodeksa 417. pantā.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Tiesvedības puses parasti sniedz pierādījumus procesuālajos dokumentos, jo īpaši prasības pieteikumā un aizstāvības argumentu izklāstā (piemēram, Portugāles Civilkodeksa 552. un 572. pants).

Pierādījumu pieteikumu var grozīt pirmstiesas uzklaušīšanā, un liecinieku sarakstu var mainīt līdz 20 dienām pirms tiesas procesa sākuma (Portugāles Civilprocesa kodeksa 598. pants).

Pirmstiesas uzklaušīšanā vai, ja nepieciešams, ar rīkojumu tiesa nosaka, kuri pierādīšanas līdzekļi ir pieņemami un var tikt iesniegti (Portugāles Civilprocesa kodeksa 591. un 593. pants).

Parasti pierādījumu uzklaušīšana notiek galīgajā tiesvedībā. Tomēr izņēmuma kārtā tiesa var atļaut iesniegt pierādījumus agrākā stadijā (Portugāles Civilprocesa kodeksa 419. pants).

Izņemot gadījumus, kad tiesnesis maina juridisko notikumu secību, saskaņā ar Portugāles Civilprocesa kodeksa 604. panta 3. punktu pierādījumi tiek iegūti šādā secībā:

pušu paziņojumi,
video vai skaņas ieraksti,
ekspertu mutiski paskaidrojumi,
liecinieku nopratināšana.

Ja pēc tiesas procesa beigām tiesnesis uzskata, ka viņa rīcībā nav pietiekamas informācijas, viņš var atsākt tiesas procesu, lai uzklaušītu personas pēc savas izvēles vai uzdotu uzrādīt citus pierādīšanas līdzekļus (Portugāles Civilprocesa kodeksa 607. panta 1. punkts).

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Pieteikumu par pierādījumu iegūšanu var noraidīt, ja tas ir iesniegts ārpus termiņa, kas šim nolūkam ir paredzēts tiesību aktos, vai ja pierādījumi ir nepieņemami.

Turpmāk uzskaitīti daži piemēri, kādos gadījumos pieteikumu par pierādījumu iegūšanu var pilnībā vai daļēji noraidīt:

ja pārsniegts tiesību aktos atļautais liecinieku skaits, liecinieki, kas pārsniedz noteikto skaitu, netiek pieņemti, neskarot tiesneša tiesības izņēmuma gadījumos atļaut nopratināt lieciniekus, kas pārsniedz tiesību aktos noteikto skaitu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 511. pants),

ja kā liecinieks ir norādīta persona, kas ir tiesvedības puse (Portugāles Civilprocesa kodeksa 496. pants),

ja liecinieka sākotnējās pārbaudes laikā tiesnesis konstatē, ka viņš/viņa nevar būt par liecinieku (Portugāles Civilprocesa kodeksa 513. pants),

ja tiesvedības pusei tiek lūgts sniegt liecības par faktiem, par kuriem tā nevar informēt (Portugāles Civilprocesa kodeksa 454. pants),

kopumā, ja tiesnesis pēc saviem ieskatiem atzīst, ka pierādījumi ir neatbilstoši vai novēloti (Portugāles Civilprocesa kodeksa 6. pants).

Saskaņā ar Portugāles Civilprocesa kodeksa 417. panta 2. punktu, ja pierādīšanas līdzeklis rada personas fiziskās vai morālās integritātes pārkāpumu, personas privātās vai ģimenes dzīves, mājokļa, korespondences vai telekomunikācijas aizskārumu vai dienesta noslēpuma, ierēdņa konfidencialitātes pienākuma vai valsts noslēpuma pārkāpumu, persona, kura aicināta sniegt liecību, var atteikties sadarboties ar tiesu. Tomēr, ja atteikuma pamatā ir konfidencialitātes pienākums, tiesa var pārbaudīt, vai atteikums ir pamatots, un atbrīvot personu no šā konfidencialitātes pienākuma.

Tāpēc, ja Portugāles tiesai tiek prasīts sniegt pierādījumus, kas varētu radīt konfidencialitātes pārkāpumu, izcelsmes dalībvalsts tiesai pieteikuma veidlapā jānorāda, ka tā lūdz Portugāles tiesu rosināt atbrīvojumu no konfidencialitātes pienākuma.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Ir šādi pierādīšanas līdzekļi:

prezumpcijas (Portugāles Civilkodeksa 349. pants);

atzīšanās, kas iegūtas pēc tiesvedības puses liecības (Portugāles Civilkodeksa 352. pants);

tiesvedības pušu nostājas izklāsti, kas atšķiras no liecībā sniegtās atziņās (Portugāles Civilprocesa kodeksa 466. pants); dokumenti (Portugāles Civilkodeksa 362. pants un Portugāles Civilprocesa kodeksa 423. panta 1. punkts). Dokumentāri pierādījumi ietver juristu, juriskonsultu vai ekspertu atzinumus, kas nav iegūti no tiesas pieprasītiem ekspertu pierādījumiem (Portugāles Civilprocesa kodeksa 426. pants); ekspertu pierādījumi (Portugāles Civilkodeksa 388. pants un Portugāles Civilprocesa kodeksa 467. panta 1. punkts); tiesas veiktas pārbaudes (Portugāles Civilkodeksa 390. pants un Portugāles Civilprocesa kodeksa 490. panta 1. punkts). Pierādījumi, kas iegūti tiesas veiktās pārbaudēs, ietver nekvalificētus tiesas veiktus novērtējumus (Portugāles Civilprocesa kodeksa 494. pants); liecinieku liecības (Portugāles Civilkodeksa 392. pants un Portugāles Civilprocesa kodeksa 495. panta 1. punkts); priekšmetu uzrādīšana (Portugāles Civilprocesa kodeksa 416. panta 1. punkts).

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Portugāles civilprocesa tiesību pamatā ir mutvārdu process un tiešu pierādījumu princips. Līdz ar to parasti tiesas sēdes un tiesas procesa laikā: lieciniekus un tiesvedības puses (Portugāles Civilprocesa kodeksa 452., 456., 457., 466., 500., 501., 503., 506., 518. un 520. pants) personīgi uzklausa tiesas priekšsēdētājs. Ja personas dzīvo ārpus tiesas atrašanās vietas, lieciniekus un tiesvedības puses uzklausa, izmantojot videokonferences. Īpašās situācijās (piemēram, slimība vai ārkārtējas grūtības ierasties tiesā) lieciniekus un tiesvedības puses var nopratināt pa tālruni, izmantojot jebkādu citu tiesas norādītus tiešos saziņas līdzekļus, vai rakstiski, vai tiesa var doties uz personu atrašanās vietu, lai tās nopratinātu. Izņēmuma kārtā noteiktiem lieciniekiem tiek nodrošināta privilēģija sniegt rakstiskas liecības, tiesa uz klausīšanas laikā var pieaicināt ekspertus mutisku paskaidrojumu sniegšanai. Oficiālu iestāžu ekspertus var uzklaut arī videokonferencē no viņu darba vietas (Portugāles Civilprocesa kodeksa 486. pants), tiesa var veikt pārbaudes uz vietas vai dot rīkojumu rekonstruēt faktus, un tādā gadījumā tiesnesis pavada speciālists, ja to uzskata par lietderīgu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 490. un 492. pants), advokātu noslēguma runa tiek teikta mutiski tiesneša klātbūtnē.

Turpretī ekspertu ziņojumi, dokumenti, atzinumi un kopumā rakstiski pierādījumi, fotogrāfijas, video, skaņu ieraksti un pārvietojamu priekšmetu uzrādīšana ir iekļauti lietas materiālos iepriekš, lai tos varētu apstrīdēt un pārbaudīt tiesas procesa laikā (Portugāles Civilprocesa kodeksa 416. pants).

Nekustamus vai kustamus priekšmetus, kurus nevar iekļaut tiesvedībā, tiesa var pārbaudīt galīgajā tiesvedībā vai arī pasūtīt ekspertīzi vai nekvalificētu tiesas veiktu novērtējumu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 416. pants).

Steidzamās un attaisnojamās situācijās tiesnesis var uzdot uzrādīt jebkādu pierādīšanas līdzekļus priekšlaicīgi (Portugāles Civilprocesa kodeksa 419. pants).

Ja uz klausāmās personas uzturas ārvalstīs, tās pirms tiesas sēdes var iztaujāt, izmantojot tiesiskās palīdzības lūgumus vai — ja tie ir Portugāles pilsoņi — tiesiskās palīdzības lūgumus, ko nosūta Portugāles konsulātam (Portugāles Civilprocesa kodeksa 500. panta b) punkts). Ja pierādījumi tiek iegūti ārzemēs, izmantojot videokonferenci, tie parasti tiek iegūti tiesas procesa laikā.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Jā, pierādījuma vērtība mainās atkarībā no katra pierādīšanas līdzekļa rakstura (skatīt atbildi uz 1.3. jautājumu).

Turpmāk sniegti daži piemēri par gadījumiem, kad atsevišķi pierādīšanas līdzekļi ir spēcīgāki par citiem.

Sniegtās liecības nepieņem, ja saskaņā ar tiesību aktiem vai pušu vienošanos deklarācijai par nodomu jābūt rakstiskai vai jābūt apliecinātai rakstiski (Portugāles Civilkodeksa 393. panta 1. punkts).

Liecības nepieņem arī tad, ja attiecīgais notikums ir pilnīgi pierādīts ar dokumentiem vai citiem līdzekļiem, kam ir pilns pierādījuma spēks (Portugāles Civilkodeksa 393. panta 2. punkts).

Liecības nav pieņemamas, ja to pamatā ir jebkāda vienošanās, kas ir pretrunā tādai autentiskai vai privātu dokumentu saturam, kuriem ir pilns pierādījuma spēks, vai papildina šādu dokumentu saturu, neatkarīgi no tā, vai šāda vienošanās noslēgta pirms dokumenta izstrādes, tā izstrādes laikā vai pēc tā izstrādes (Portugāles Civilkodeksa 394. panta 1. punkts).

Ja tiesā ir sniegta rakstiska atziņa, tai ir pilns pierādījuma spēks pret personu, kura sniegusi atziņas (Portugāles Civilkodeksa 358. panta 1. punkts).

Atziņas, kas tiek sniegta ārpus tiesas autentiska vai privāta dokumenta veidā, uzskata par pierādītu saskaņā ar nosacījumiem, kas attiecas uz šādiem dokumentiem, un, ja atziņās ir sniegta otram pusei vai tās pārstāvim, tai ir pilns pierādījuma spēks (Portugāles Civilkodeksa 358. panta 2. punkts).

Atziņas, kas tiek sniegta ārpus tiesas un nav noformēta kā dokuments, nevar pierādīt, izmantojot lieciniekus, gadījumos, kad liecības sniegšana nav atļauta; ja liecības sniegšana ir atļauta, tiesa brīvi izvērtē tās pierādījuma spēku (Portugāles Civilkodeksa 358. panta 3. punkts).

Tiesa pēc saviem ieskatiem izvērtē atziņas, kas sniegta tiesā, bet nav noformēta rakstiski, un atziņas, kas sniegta ārpus tiesas trešai personai vai kas ietverta testamentā (Portugāles Civilkodeksa 358. panta 4. punkts).

Atziņās nav pierādījums pret personu, kura sniedz atziņas (Portugāles Civilkodeksa 354. pants), šādos gadījumos: ja atziņās ir atzīta par nepietiekamu, pamatojoties uz tiesību aktiem, vai ja tā izteikta, paļaujoties uz faktiem, kuru atzīšana vai pārbaude ir aizliegta ar tiesību aktiem; ja tā izteikta, paļaujoties uz faktiem, kas saistīti ar neatņemamām tiesībām; ja fakts, par kuru notikusi atziņa, ir neiespējams vai acīmredzami neesošs.

Liecības pierādījumi par fiktīvu vienošanos vai darījumu nav pieņemami, ja uz tiem atsaucas pārkāpēji, kas īstenojuši šo fiktīvo vienošanos vai darījumu (Portugāles Civilkodeksa 394. pants).

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Jā, konkrēti šādos gadījumos:

ja tiesību aktos pieprasīts sniegt deklarāciju par nodomu kāda noteikta oficiāla līmeņa dokumenta formā, šādu dokumentu nevar aizstāt ar citiem pierādīšanas līdzekļiem vai citu dokumentu, izņemot tādus, kam ir lielāks pierādījuma spēks (Portugāles Civilkodeksa 364. panta 1. punkts),

ja tiesību aktos pieprasīts veikt konkrētu formalitāti, lai pierādītu tiesiska fakta esību, šo prasību nedrīkst neizpildīt (Portugāles Civilkodeksa 220. pants).

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Visām personām neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav lietā iesaistītās puses, ir pienākums sadarboties patiesības noskaidrošanai. Tām ir jāatbild uz uzdotajiem jautājumiem, jāsadarbojas izmeklēšanas ietvaros, jāiesniedz tas, kas no viņām tiek prasīts, un jāveic norīkotās darbības (Portugāles Civilprocesa kodeksa 417. panta 1. punkts).

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Izņemot tiesvedību, kuras mērķis ir pārbaudīt bērna dzimšanas vai miršanas faktu, šādas personas var atteikties liecināt kā liecinieki (Portugāles Civilprocesa kodeksa 497. panta 1. punkts):

augšupēji radinieki taisnā līnijā lietās saistībā ar viņu lejupejiem radiniekiem un adoptētāji lietās saistībā ar viņu adoptētajiem bērniem, kā arī otrādi,

vīratēvs/sievastēvs vai vīramāte/sievasmāte lietā, kas saistīta ar viņa/viņas znotu vai vedekli, un otrādi,

jebkurš laulātais vai bijušais laulātais lietās, kurās viena no pusēm ir otrs laulātais vai bijušais laulātais,

ikviens persona, kurai ar kādu no tiesvedības pusēm ir vai ir bijusi kopdzīve, kuras apstākļi ir līdzīgi laulāto kopdzīvei.

Tiesneša pienākums ir informēt minētās personas, ka tās var atteikties liecināt (Portugāles Civilprocesa kodeksa 497. panta 2. punkts).

Liecinieki, kam ir pienākums neizpaust dienesta noslēpumu, ievērot ierēdņu profesionālo konfidencialitāti un neizpaust valsts noslēpumu, var likumīgi atteikties liecināt par faktiem, uz kuriem attiecas šāds noslēpums (Portugāles Civilprocesa kodeksa 497. panta 3. punkts).

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Atteikšanos nodot zvērestu uzskata par atteikšanos sniegt liecību, un abos gadījumos tiesa var piemērot lieciniekam naudas sodu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 417. panta 2. punkts, 459. un 513. pants).

Ja liecinieks neierodas bez attaisnojoša iemesla, tiesa var piemērot naudas sodu vai likt lieciniekam ierasties piespiedu kārtā (Portugāles Civilprocesa kodeksa 508. panta 4. punkts).

Nepatiesas liecības sniegšana ir noziedzīgs nodarījums (Portugāles Kriminālkodeksa 360. pants).

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Personas, kuras nav garīgi spējīgas liecināt, nevar būt liecinieki (Portugāles Civilprocesa kodeksa 495. pants). Tiesneša pienākums ir novērtēt to personu spējas, kuras aicinātas uz tiesu liecinieka statusā.

Personām, kuras var liecināt kā lietas puses, ir aizliegts sniegt liecības kā lieciniekiem (Portugāles Civilprocesa kodeksa 496. pants).

Personas, kurām ir rīcībspēja, pieaugušie, kuri atrodas aizgādībā, bērnu aprūpētāji, juridiskas personas un uzņēmumi var sniegt liecības kā tiesvedības puses saskaņā ar Portugāles Civilprocesa kodeksa 453. pantu.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uz klausot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uz klausīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Galīgajā tiesvedībā liecinieki sniedz liecības personīgi vai ar videokonferences starpniecību (Portugāles Civilprocesa kodeksa 500. pants) izņemot šādus gadījumus:

ja liecināšana notiek agrākā posmā (to var darīt, ja ir pamatotas bažas, ka varētu būt neiespējami vai ļoti grūti iegūt liecību no konkrētas personas),

ja liecības iegūtas, nosūtot tiesiskās palīdzības pieprasījumu Portugāles konsulātam,

ja liecības iegūtas personas dzīvesvietā vai darbavietas galvenajā mītnē (privilēģija, kas piešķirta Republikas prezidentam un ārvalstu diplomātiem pārstāvjiem saskaņā ar savstarpības nosacījumiem),

ja personai nav iespēju ierasties tiesā,

ja tiek izmantota privilēģija liecināt rakstiski.

Lieciniekam liecība ir jāsniedz precīzi, norādot iemeslus un apstākļus, kas pamato viņa zināšanas par faktiem; zināšanas iemesls, ciktāl iespējams, ir jānorāda sīki un pamatoti (Portugāles Civilprocesa kodeksa 516. panta 1. punkts).

Izjautāšanu veic tās puses advokāts, kura liecinieku ir uzaicinājis. Attiecībā uz liecībā ietvertajiem faktiem otras puses advokāts var uzdot jautājumus lieciniekam, lai liecību papildinātu vai precizētu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 516. panta 2. punkts).

Tiesnesis nedrīkst pieļaut, ka advokāti nepieklājīgi izturas pret lieciniekiem un uzdod jautājumus vai izsaka apsvērumus, kas ir nebūtiski, provokatīvi, maldinoši vai tīši ļaunprātīgi (Portugāles Civilprocesa 516. panta 3. punkts).

Pratināšanu un pratināšanu jautājumu krustugunīs veic tiesvedības pušu pārstāvji, neskarot jebkādu tiesneša pieprasīto informāciju vai jautājumus, kurus tiesnesis var uzskatīt par lietderīgu uzdot nolūkā noskaidrot patiesību (Portugāles Civilprocesa kodeksa 516. panta 4. punkts).

Tiesnesis pats veic izjautāšanu, ja tas ir nepieciešams tam, lai nodrošinātu liecinieka nosvērtību vai izbeigtu neatbilstošu pretjautājumu uzdošanu (Portugāles Civilprocesa kodeksa 516. panta 5. punkts).

Pirms liecinieks atbild uz viņam uzdotajiem jautājumiem, viņš var iepazīties ar lietas dokumentiem, prasīt konkrētu lietas dokumentu uzrādīšanu vai iesniegt dokumentus savas liecības apstiprināšanai. Pieņem un lietā iekļauj tikai tādus dokumentus, ko attiecīgā puse nebūtu varējusi sniegt (Portugāles Civilprocesa kodeksa 516. panta 6. punkts).

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Jā, jo īpaši situācijās, kas paredzētas šādos Portugāles Civilprocesa kodeksa pantos:

421. pantā — pierādījumu ārpusprocesuālās vērtības ierobežojumi,

444., 446. un 451. pantā — celti iebildumi pret dokumentiem, dokumentu autentiskuma apstrīdēšana un tiesas aktu nepatiesums,

464. pantā — atzīšanās atzīšana par spēkā neesošu,

490. pantā — tiesību uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību pārkāpums, kā arī cilvēka cieņas aizskārumus,

514. pantā — liecību apstrīdēšana, balstoties uz tiem pašiem iemesliem, saskaņā ar kuriem tiesnesim ir jāceļ iebildumi pret liecību.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Jā, ar tiesvedības puses liecību var tikt iegūta atzīšanās, kurā tiesvedības puse atzīst faktu, kas viņam vai viņai nāk par sliktu un dod labumu pretējai pusei (Portugāles Civilkodeksa 352. pants un Portugāles Civilprocesa kodeksa 452. pants).

Tas pats attiecas uz nostājas izklāstiem, ko tiesvedības pusei jāsniedz saskaņā ar tiesvedības pušu pieprasījumu līdz procesuālo dokumentu izskatīšanas sākšanai pirmajā instancē un kas attiecas uz faktiem, kuros tās ir personīgi iesaistītas vai par kuriem tām ir tiesas zināšanas (Portugāles Civilprocesa kodeksa 466. panta 1. punkts).

Tiesa brīvi izvērtē pušu nostājas izklāstus, izņemot, ja tie ietver atzīšanos (Portugāles Civilprocesa kodeksa 466. panta 3. punkts).

Par to lūdzam skatīt atbildi uz 2.6. jautājumu.

Noderīgas saites

[Portugāles Civilkodekss](#)

[Portugāles Civilprocesa kodekss](#)

Lapa atjaunināta: 22/11/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.